

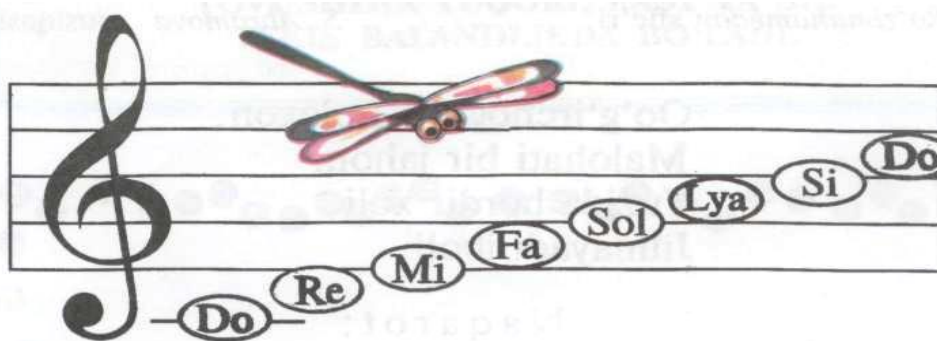
**O`ZBEKSTAN RESPUBLIKASI
XALIQ BILIMLENDIRIW MINISTRLIGI**

**A`JINIYAZ ATINDAG`I NO`KIS MA`MLEKETLIK
PEDAGOGIKALIQ INSTITUTI**

G.Ul`fetova, G.Eshbaeva

MUZIKA TEORIYASI I - BASQISH

*(arnawli sirtqi bo`lim talabalari ushin
sessiya araliq tapsirmalar)*

NO`KIS-2007

Du`ziwshiler: G.Ul`fetova, G.Eshbaeva

Muzika teoriyası pa`ninen issi jumıs bag`darlama tashkent qalası o`zbekstan respublikası joqarı ha`m orta arnawlı bilimlendiriw ministrliğı, joqarı ha`m orta arnawlı ka`sip-o`ner ta`limin rawajlandırıw orayında 2006-jıl 10 avgustta tastıyıqlang`an, muzika teoriyası pa`ninin` jumıs bag`darlaması (bakalavrlar ushın) tiykarında islep shıg`ıldı.

Arnawlı da`stu`r pedagogika joqarg`ı oqıw jurtlarının` muzika fakul`tetleri yamasa bo`limlerinde muzika teoriyası pa`ninen oqıtıw boyınsha qoyılatug`ın barlıq talaplardı esapqa alg`an halda du`zilgen.

JUWAPLI REDAKTOR

K.M.Koshanov - A`jiniyaz atındag`ı No`kis ma`mleketlik pedagogikalıq institutı
filologiya ilimlerinin` kandidatı, professor

PIKIR BILDIRIWSHILER:

- 1. G.Kamalova*** - Qaraqalpaqstan ma`mleketlik universiteti solfedjio pa`n oqıtıwshısı.
- 2. U.Abdullaeva*** - ko`rkem o`ner kolledjinin` oqıtıwshısı.

S O`Z B A S I

Muzika teoriyası pa`ni bolajaq bakalavrdı tayarlawdag`ı tiykarg`ı qa`nigelik pa`nlerden biri bolıp esaplanadı.

*Muzika teoriyası pa`ni* - bul nota, gıltler, saz, ritm, metr, o`lshemler, intervallar, lad, akkordlar, tonlıqlar, al`teratsiya, u`sh dawıslılıqlar, xromatizm, dominantseptakkord, jetekshi septakkord, xalıq ladları, modulyatsiya menen talabalardı tanıstıradı.

1. Muzika teoriyası pa`ninin` maqseti, wazıypaları talabalarg`a qoyılatug`ın talaplar:

1.1. Pa`ndi oqıtıwdın` maqseti: muzika teoriyası pa`ninin` maqseti bakalavrlardı muzika teoriyası tu`sinikleri tiykarında muzika ma`deniyatı oqıtıwshısın ka`siplik xızmetke tayarlaw.

1.2. Pa`ndi u`yretiwdegi wazıypalar:

- ✚ talabalardıń tiykarg`ı ta`sir etiw quralların tu`siniwi ushın olarg`a kerekli ko`nlikpe ha`m bilimlerdi beriw;
- ✚ keleshekte muzika teoriyası tsikl bo`limleri (garmoniya, sol`fedjio, muzika shıg`armaların tallaw ha`m muzika tariyxı)ń o`tiw ushın, talabalarg`a bekkem bilimdi beriw;
- ✚ talabalardıń estetikalıq talg`amın tuwrı jolg`a salıw;
- ✚ muzika teoriyasının` tiykarg`ı temaları: muzikalı dawıs, intervallar, ritm, lad ha`m tonlıq, akkordlar (u`sh dawıslılıqlar, dominant sept akkord, jetekshi septakkord) xalıq muzıkası ladları, xromatizm, nama ha`m basqalar menen talabalardı tanıstırıw.

1.3. Talabalar bilimine qoyılatug`ın talaplar:

- ✚ barlıq major ha`m minor gammaların ha`m intervallardıń, akkordlardıń sheshimlerin du`ze alıw ha`m sherte alıw;
- ✚ ha`r qıylı dawıslardan xalıq muzıkasının` jeti basqıshlı dawıs qatarların, major ha`m minor pentatonika dawısların du`zip, shertip beriw;
- ✚ berilgen tonlıqta belgili bir akkordlar izbe-izligin shertip beriw;
- ✚ diatonik sekventsianı shertip beriw;
- ✚ xromatik major ha`m minor gammaların du`ziw;
- ✚ onsha u`lken bolmag`an muzika shıg`armalarının` ladı, tonlıg`ı, obrazlar xarakterin anıqlap analiz qılıw.

**ARNAWLI SIRTQI BO`LIM TALABALARI UShIN A`MELIY
SABAQLARININ` MAZMUNI
I-BASQISH I-II SEMESTR**

№	Temalar atı	Ajratılǵ`an saat sanı
1	A`piwayı ha`m quramalı o`lshemler	2
2	Temp. Templerdin` u`sh tiykarg`ı toparı	2
3	Intervallar	2
4	Garmoniyalıq major ha`m garmoniyalıq minor intervallar	2
5	Dissonans ha`m konsonans intervallar	2
6	Lad haqqında tiykarg`ı tu`sinikler ha`m olardın` elementleri	2
7	Akkordlar. U`sh dawıslılıqlardın` tu`rleri ha`m olardın` aylanısları	2

Jan`a axborot texnologiyası

shopmt.ru
newyorkcenter.ru.
w.w.w.gnesin.ru

Ko`rgizbeli qurallar

fortepiano

Jan`a ped. texnologiya

- ❖ «aqılıy hu`jim» usılı
- ❖ «sa`wbetlesiw» usılı
- ❖ «soraw-juwap» usılı
- ❖ «do`n`gelek stol» usılı

A`MELIY SABAQLARDIN` MAZMUNI

A`MELIY SABAQ

A`PIWAYI HA`M QURAMALI O`LSHEMLER

Reje:

1. A`piwayı o`lshemler
2. Quramalı o`lshemler

**Tayanış tu`sinikler:** O`lshem, a`piwayı o`lshemler 2/4,3/4, quramalı o`lshemler 4/4~ a`piwayı o`lshemde jazılğ`an mısallarda taktın` ishın sanaw, quramalı o`lshemde jazılğ`an mısallarda taktın` ishın sanaw.

A`MELIY SABAQ

TEMP. TEMPLERDIN` U`SH TIYKARG`I TOPARI

Reje:

1. Temp
2. Templerdin` tiykarg`ı u`sh toparı, jay, ortasha, tez.

**Tayanış tu`sinikler:** Temp, muzıkalıq shıg`armanın` tezlik ju`risi. Templerdin` tiykarg`ı u`sh toparı jay templer, ortasha, templer ha`m tez templer.

A`MELIY SABAQ

INTERVALLAR

Reje:

1. Intervallar
2. A`piwayı intervallar
3. Berilgen sestin a`piwayı intervallardı du`ziw.

**Tayanış tu`sinikler:** Interval eki sestin` jaylasıw aralıg`ı. A`piwayı intervallar prima, sekunda, tertsiya, kvarta, kvinta, seksta, septima ham oktava.

A`MELIY SABAQ

GARMONIYaLIQ MAJOR HA`M GARMONIYaLIQ INTERVALLARI

Reje:

1. Garmoniyalıq majorda intervallar.
2. Garmoniyalıq minorda intervallar.
3. Xarakterli intervala.

**Tayanish tu`sinikler:** Garmoniyalıq major bul VI-basqishtın` pa`seyiwi garmoniyalıq minor, VII-basqishtın` ko`teriliwi na`tiyjesinde payda bolatug`ın intervallar.

A`MELIY SABAQ

DISSONANS HAM KONSONANS INTERVALLAR

Reje

1. Dissonans intervallardı du`ziw.
2. Konsonans intervallardı du`ziw.

**Tayanish tu`sinikler:** Dissonans intervallar u`lken ha`m kishi sekunda, u`lken ha`m kishi septima, u`sh tonlıqlar. Garmoniyalıq majorda ha`m minordag`ı arttırılğ`an ha`m kemeytirilgen intervallar

A`MELIY SABAQ

LAD HAQQINDA TIYKARG`I TU`SINIKLER HA`M OLARDIN` ELEMENTLERI

Reje:

1. Turaqlı ha`m turaqsız sesler.
2. Tonika.
3. Lad, onın` tiykarg`ı basqışları.

Tayanish tu`sinikler: Ladta I-III-V basqışlar turaqlı. Ladnıñ I-basqıştı tonika dep ataladı.

A`MELIY SABAQ

AKKORDLAR. U`SH DAWISLILIQLARDIN` TU`RLERI HA`M OLARDIN` AYLANISLARI

Reje

1. Akkord.
2. U`sh dawıslılıqlardıñ tu`rleri.
3. U`sh dawıslılıqlardıñ tu`rleri ham aylanısları.

**Tayanish tu`sinikler:** Tonikalı u`sh dawıslıq, subdominantlıq ha`m dominantlı u`sh dawıslılıq. U`sh dawıslılıq eki aylanısqa iye.

**ARNAWLI SIRTQI BO`LIM TALABALARI UShIN A`MELIY
SABAQLARININ` MAZMUNI
II-BASQISH III SEMESTR**

№	Temalar atı	Ajratılğ`an saat sanı
1	Septakkordlar. dominantseptakkord, onın` du`zilisi, ondag`ı dawıslardın` atları.	2
2	Dominantseptakkordın` aylanısı ha`m onın` sheshiliwi.	2
3	Xalıq muzıkası ladları, (ioniy, doriy, frigiy, miksolidiy, eoliy.	2
4	Transpozitsiya	2

**A`MELIY SABAQ
SEPTAKKORDLAR. DOMINANT SEPTAKKORD, ONIN` DU`ZILISI,
ONDAG`I DAWISLARDIN` ATLARI**

Reje:

1. Septakkordlar.
2. Dominantseptakkordlar.
3. Dominantseptakkordtın` du`zilisi.

***Tayanış tu`sinikler:*** To`rt seston quralg`an tertsiya boyınsha jaylasqan akkord septakkord dep ataladı.

**A`MELIY SABAQ
DOMINANTSEPTAKKORDTIN` AYLANISI HA`M
ONIN` ShESHILIWI**

Reje

1. Dominantseptakkordtın` aylanısı
2. Dominantseptakkordtın` sheshiliwi

***Tayanış tu`sinikler:*** Dominantseptakkordlar u`sh aylanısqa iye ham ol tolıq emes tonikalıq u`sh seslikke sheshiledi.

A`MELIY SABAQ
XALIQ MUZIKASI LADLARI
(IONIY, DORIY, FRIGIY, LIDIY, MIKSOLIDIY, EOLIY)

Reje

1. Xalıq muzıkası ladları.
2. Iونی, doriy, frigiyy, lidiy, miksolidiy, eoliy.

***Tayanish tu`sinikler:*** Xalıq ladları naturallı major yamasa naturallı minordan basqışlarının ko`teriliwi yamasa pa`seyiwi menen ayrıladi.

A`MELIY SABAQ
TRANSPOZITSIYA

Reje:

1. Transpozitsiya.
2. Berilgen muzikalıq shıg`armanı transpozitsiya islew.

***Tayanish tu`sinikler:*** Transpozitsiya-muzikalıq shıg`armalardıń barlıq seslerinin` belgili bir intervallarg`a joqarı ko`teriw yamasa to`men tu`siriw, tonlıqtın` o`zgeriwi.

MUZIKA TOERIYA`SI PA`NINEN SESSIYA ARAIQ TAPSIRMALAR
ASB TALABALARI UShIN SESSIYA ARALIQ TAPSIRMALARININ`
TEMASI, ONIN` JOBASI HA`M A`DEBIYATLAR DIZIMI

1-BASQISH I-SEMESTR

SES QATARI. TIYKARG`I BASQISHLAR

Reje:

1. Ses.
2. Tiykarg`ı basqışlar ha`m olardıń atları.

OKTAVALAR. YARIM TON HA`M PU`TIN TON

Reje:

1. Oktava haqqında tu`sinik.
2. Gammadag`ı yarım tonlar.
3. Gammadag`ı pu`tin tonlar.

SESLERDİN` HA`RIP SISTEMASI BOYINShA JAZILIWI

Reje:

1. Major tonlīg`ında seslerdin` ha`rip penen jazılıwı.
2. Minor tonlīg`ında seslerdin` ha`rip penen jazılıwı.

NOTALAR SOZIMLIG`I

Reje:

1. Notalar sozımlılıg`ı.
2. Nama shıg`armasınan notalar sozımlıg`ın ko`rsetiw.

PAUZA

Reje:

1. Pawza ha`m onın` tu`rleri.
2. Nama shıg`armasınan mısallar.

GILTler. ALTERATsIYa

Reje:

1. Gilt haqqında tu`sinik.
2. Alteratsiya belgileri.

NOTALARDİN` SOZIMLILIG`IN UZAYTATUG`IN QOSIMShA BELGILER

Reje:

1. Noqat.
2. Liga.
3. Fermata (mısallar menen jazıw).

INTERVALLAR

Reje:

1. Interval. a`piwayı intervallar
2. Mi, fa, sol seslerinen a`piwayı intervallardı joqarıg`a ha`m to`menge qarap du`ziw.

INTERVALLAR

Reje:

1. Intervallardın` kestesı (tablitsası)
2. Re, mi seslerinen sap, u`lken, kishi, arttırılğ`an, kemeytirilgen intervallardı du`ziw.

INTERVALLAR

Reje:

1. Melodiyalıq, garmoniyalıq intervallar.
2. Re, mi seslerinen melodiyalıq ha`m garmoniyalıq intervallar du`ziw.

INTERVALLAR

Reje:

1. Konsonans intervallar.
2. dissonans intervallar.

INTERVALLAR

Reje:

1. Melodiyalıq ha`m garmoniyalıq intervallar.
2. Fa, sol, lya seslerinen melodiyalıq ha`m garmoniyalıq intervallardı du`ziw.

TEMP

Reje:

1. Temp. Templerdin` tiykarg`ı u`sh toparı.
2. Templerdin` u`sh toparın mısallar menen jazıw.

O`LSHEMLER

Reje:

1. A`piwayı o`lshemler.
2. A`piwayı o`lshemlerge mısallar.

O`LSHEMLER

Reje:

1. Quramalı o`lshemler.
2. Quramalı o`lshemlerge mısallar.

NOTA JAZIWİN QISQARTIWShİ BELGILER

Reje:

1. Nota jazıwın qısquartıwshı belgiler
2. Repriza, volta, segno

NOTA

Reje:

1. Nota. Nota sızıqları.
2. Giltler.

RITM. METR

Reje:

1. Ritm.
2. Metr.

XOR MUZIKASI

Reje:

1. Akapella xor shıg`armalarınnıń jazılıwı.
2. Aralas xorlar fortepianonın` su`yemellewinde.

SIMFONIYaLIQ ORKESTR

Reje:

1. Simfoniyalıq orkestr haqqında tu`sinik.
2. Partitura.

1-BASQISH II-SEMESTR

INTERVALLAR

Reje:

1. Intervallar.
2. Intervallardın` aylanısı.

INTERVALLAR

Reje:

1. Intervallar.
2. Mi, fa, sol, lya seslerinen intervallardın` aylanısın du`ziw

DISSONANS HA`M KONSONANS INTERVALLAR.

XARAKTERLI INTERVALLAR

Reje:

1. Dissonans intervallar.
2. Konsonans intervallar.
3. Xarakterli intervallar.

DISSONANS HA`M KONSONANS INTERVALLAR

Reje:

1. Dissonans, konsonans intervallar.
2. Dissonans, konsonans intervallardı mısallar menen ko`rsetiw.

MAJOR HA`M ONIN` PARALLEL` TONLIQLARI

Reje:

1. Major tonlıqlar.
2. Majorg`a paralel tonlıqlar.

MAJOR HA`M ONIN` PARALLEL` TONLIQLARI

Reje:

1. Major ha`m onın` parallel` tonlıqları.
2. Tonlıqlardı nama shıg`armalarında mısallar menen ko`rsetiw.

LADLAR

Reje:

1. Major ladı ha`m onın` du`zilisi.
2. Major ladı basqışlarının` atları.

MAJOR LADI

Reje:

1. Major ladi. Ta`biyy major ladi.
2. Garmoniyalıq major ladi.

MINOR LADI

Reje:

1. Minor ladi ha`m onin` du`zilisi.
2. Minor ladinin` u`sh tu`ri.

MAJOR HA`M MINOR

Reje:

1. Major ha`m minor.
2. Diezli major ha`m minor tonlıqları.

MAJOR HA`M MINOR

Reje:

1. Major ha`m minor.
2. Bemolli major ha`m minor tonlıqları.

AKKORDLAR

Reje:

1. Akkordlar.
2. Tiykarg`ı u`sh seslikler.

TIYKARG`I U`Sh SESLIKLER

Reje:

1. Tiykarg`ı u`sh seslikler.
2. Tiykarg`ı u`sh seslikler ha`m olardin` aylanısları.

TIYKARG`I U`Sh SESLIKLER

Reje:

1. Tiykarg`ı u`sh seslikler ha`m olardin` intervallıq quramı.
2. Re majorda, fa majorda tiykarg`ı u`sh seslikler ha`m olardin` aylanısların du`ziw.

ARTTIRILG`AN HA`M KEMEYTIRILGEN U`Sh SESLIKLER

Reje:

1. arttırılğ`an u`sh seslikler
2. kemeytirilgen u`sh seslikler

ARTTIRILG`AN HA`M KEMEYTIRILGEN U`Sh SESLIKLER

Reje:

1. Arttırılğ`an ha`m kemeytirilgen u`sh sesliklerdin` intervallıq quramı.
2. Bul u`sh sesliklerdi mısallar menen ko`rsetiw.

MAJOR HA`M MINOR U`Sh SESLIGI

Reje:

1. Major u`sh sesligi ha`m onın` aylanısları.
2. Minor u`sh sesligi ha`m onın` aylanısları.

MAJOR HA`M MINOR U`Sh SESLIGI

Reje:

1. Lya majorda, mi majorda u`sh seslik ha`m onın` aylanısların du`ziw.
2. Fa // minorda, do // minorda u`sh seslik ha`m onın` aylanısların du`ziw.

SEPTAKKORD

Reje:

1. Septakkord.
2. Dominantseptakkord. onın` du`zilisi, ondag`ı seslerdin` atları.

DOMINANTSEPTAKKORD (DU)

Reje:

1. Du ha`m onın` aylanısları
2. Du ha`m onın` aylanıslarının` sheshiliwi

MUZIKA TEORIYASI PA`NINEN ASB TALABALARI UShIN

TEST SORAWLARI

1. Sol` gilitinin` 2-shi ataması qalay ataladı?

- A) Bas gilti
- *V) Skripka gilti
- S) Do gilti
- D) Duris juwap joq

2. 2-shi oktava fa notası qaysı sızıqta jaylasqan?

- A) 2-sızıq penen 3-sızıqtın` arasında
- V) 2-sızıqtın` o`zinde
- *S) 4-sızıqtın` o`zinde
- D) 4-sızıq penen 5-sızıqtın` arasında

3. Pu`tin nota neshege sanaladı?

- A) 3-ge sanaladı
- V) 2-ge sanaladı
- *S) 4-ge sanaladı
- D) Duris juwap joq

4. Sherek nota neshege sanaladı?

- *A) 1-ge sanaladı
- V) 3-ge sanaladı
- S) 4-ge sanaladı
- D) 2-ge sanaladı

5. Repriza belgisi qanday ma`nisti bildiredi?

- A) Baylanıstırıw
- V) Notanın` sozımlılıg`ın uzaytıw
- *S) Qaytalaw
- D) Barlıq juwap durıs

6 Legato degen ne?

- A) U`zip-u`zip oynaw
- *V) Baylanıstırıp oynaw
- S) Baylanıstırmay oynaw
- D) Durıs juwap joq

7. Oktava degenimiz ne?

- A) 1-sesten 2-shi atlas seske shekemgi aralıq
- V) Do sestinen Si sestine shekemgi aralıq
- S) Do sestinen Do sestine shekemgi aralıq
- *D) A ha`m S variantları durıs

8. Neshe tolıq oktava bar?

- A) 5-tolıq oktava
- V) 9-tolıq oktava
- *S) 7-tolıq oktava
- D) 8-tolıq oktava

9. Tolıq emes oktavalar qaysılar?

- A) Kontroktava
- V) 1,2,3,4 oktava

*S) 5-oktava ha`m subkontroktava
D) Duris juwap joq

10. Tiykarg`ı sesler neshew?

A) 5
*V) 7
S) 10
D) 12

11. Tiykarg`ı sesti jokarılatıw belgisi qaysılar?

A) Bekar
V) Bemol`, dubl`bemol`
*S) Diez, dubl` diez
D) Barlıq juwaplar durıs

12. Fa gıltinin` 2-shi ataması qalay ataladı?

A) Skripka gılti
*V) Bas gılti
S) Durıs juwap joq
D) Do gılti

13. Tiykargı 3-seslikler kaysılar?

*A) TSD u`sh seslikler
V) D u`sh seslik
S) S T u`sh seslikler
D) Barlıq juwaplar durıs

14. Tonikalıq u`sh seslik neshinshi basqıshta du`ziledi?

*A) 1-basqıshta
V) 1V-basqıshta
S) 11-basqıshta
D) 111-basqıshta

15. D-7 ladtın` neshinshi basqışında du`ziledi?

A) 11-basqış
*V) V-basqıshta
S) V11-basqıshta
D) V1-basqıshta

16. Septakkord neshe sestem du`ziledi?

A) 3
V) 5
S) 7
*D) 4

17. Dominantlı u`sh seslik neshinshi basqıshta du`ziledi?

A) 111
V) V1
*S) V
D) 11

18. Yarım nota neshege ten`?

A) 4
*V) 2
S) 1

D) 3

19. Tiykarg`ı qaysı seslerdin` arası yarım ton?

A) Sol` menen lya

*V) Mi menen fa, si menen do

S) Do menen re

D) Lya menen si

20. Tiykarg`ı seslerde pu`tin tonlar?

*A) Do-re, re-mi, fa-sol`, sol`-lya ha`m lya-si

V) Do-re, mi-fa, fa-sol`

S) Do-re, mi-fa, si-do, re-mi

D) A ha`m V juwapları durıs

21. Do majordada neshe belgi bar?

A) 2

V) 4

*S) belgi joq

D) 1

22. Interval neshe sestən du`ziledi?

A) 3

*V) 2

S) 4

D) 6

23. Sap intervallar qaysılar?

A) prima, sekunda

V) kvarta, seksta

*S) prima, kvarta, kvinta, oktava

D) kvinta, oktava, tertsiya

24. Akkordlardın` intervallıq du`zilisi qaysı interval menen du`ziledi?

A) kvarta

*V) tertsiya

S) sekunda

D) barlıq juwaplar durıs

25. Fortepianodag`ı qara basqışlar qay waqıtta qollanıladı?

*A) tiykarg`ı seske diez yamasa bemol` qoyılsa

V) bekar belgisi qoyılğ`anda

S) A ha`m V juwaplar durıs

D) durıs juwap joq

26. 4 o`lsheminde taktin` ishi neshege sanaladı?

4

A) 3-ge

V) 2-ge

*S) 4-ge

D) 1-ge

27. Si minor qaysı gammag`a parallel`?

A) sol` major

*V) re major

S) do major

D) mi major

28. A`piwayı intervalar qay jerde tolıq atap o`tilgen?

A) kvarta, sekunda

V) tertsiya, kvinta seksi

*S) prima, sekunda, tertsiya, kvarta, kvinta, seksta, septima, oktava

D) oktava, prima

29. Subdominantlı u`sh seslik neshinshi basqishta du`ziledi?

A) 1

V) 111

S) V11

*D) 1V

30. Intervaldag`ı eki ses bir waqıtta alınsa qalay ataladı?

*A) garmoniyalıq

V) melodiyaalıq

S) durıs juwap joq

D) A ha`m V juwapları durıs

31. Bir tonlıqtan basqa tonlıqqa o`tiw ne dep ataladı?

A) sekventsıya

*V) modulyatsiya

S) kadentsiya

D) barlıq juwapları durıs

32. Intervaldagı eki ses birinen keyin biri alınsa kalay ataladı?

A) garmoniyalıq

*V) melodiyaalıq

S) A ha`m V juwapları durıs

D) durıs juwap joq

33. U`sh sesликтin` birinshi aylanısın aytın`?

*A) sekstakkord

V) kvartsekkord

S) tertskvartakkord

D) sekundakkord

34. Ha`r qıylı biyikliktegi bir neshe seslerdin` bir waqıtta u`ylestiriliwi qalay ataladı?

A) u`sh seslik

V) septakkord

S) nonakkord

*D) akkord

35. Sestin` yarım tong`a yamasa pu`tin tong`a joqarılátıwı yamasa pa`sen`letiliwi qalay ataladı?

*A) al`teratsiya

V) kadentsiya

S) sekventsıya

D) durıs juwap joq

36. Tiykarg`ı templer neshew?

A) 5

*V) 3

S) 2

D) 7

37. Lad seslerinin`ba`lentiligi qalay ataladı?

- *A) tonlıq
- V) gamma
- S) tiykarg`ı ton
- D) durıs juwap joq

38. A`piwayı o`lshemler qaysılar?

- *A) $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$
- V) $\frac{6}{8}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{4}{4}$
- S) $\frac{4}{4}$, $\frac{2}{4}$
- D) $\frac{6}{8}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$

39. U`sh sesliktin`ekinshi aylanısın aytın`.

- A) tertskvartakkord
- V) sekundakkord
- *S) kvartsektakkord
- D) sektakkord

40. Eki sestin`en jaqın jaylasqan aralıg`ı neshe ton?

- *A) $\frac{1}{2}$ ton
- V) 2 ton
- S) 3 ton
- D) 1 ton

41. Nota jazıwın qısqartıwshı belgiler qaysı toparda?

- A) Allegro, moderato, presto
- V) liga, legato, fermato
- *S) vol`ta, segna, repriza
- D) diez, bemol`, bekar

42. Qaysı intervallar u`sh tonlıq dep ataladı?

- A) u`lken tertsiya, kishi seksta
- V) sap kvarta, sap kvinta
- *S) arttırılğ`an kvarta, kemeytirilgen kvinta
- D) kishi septima, u`lken seksta

43. Gilttin`qasındag`ı u`shinshi diez belgisi?

- A) do diez
- *V) so` diez
- S) fa diez
- D) re diez

44. Ladtın`birinshi basqışhı ne dep ataladı?

- A) dominanta
- V) subdominanta
- *S) tonika
- D) medianta

45. Kirispe septakkord ladtın`neshinshi basqışhında du`ziledi?

- A) V
- V) Sh
- S) V1
- *D) V11

46. Ladtag`ı turaqlı sesler?

- *A) 1, Sh ha`m V
- V) 11, Sh ha`m V
- S) 1, Sh ha`m V1
- D) 11, 1V ha`m V1

47. Interval neshe sestən du`ziledi?

- A) 1
- V) 4
- *S) 2
- D) 3

48. Minor gammasının` tu`rlerin ko`rsetin`.

- *A) ta`biyiy garmoniyalıq, melodiyaalıq
- V) naturallı, garmoniyalıq
- S) garmoniyalıq, melodiyaalıq
- D) durıs juwap joq

49. Dissonans intervallar qaysı toparda?

- A) u`lken ha`m kishi sekunda, u`lken ha`m kishi tertsiya
- *V) u`lken ha`m kishi sekunda, u`lken ha`m kishi septima, u`sh tonlıklar
- S) sap prima, sap kvarta, u`lken ha`m kishi sekunda
- D) sap oktava, sap prima

50. «Dur»-termininin` ma`nisin aytın`.

- *A) major
- V) minor
- S) major ha`m minor
- D) durıs juwap joq

51. «moll»- termininin` ma`nisin aytın`.

- A) major
- *V) minor
- S) major ha`m minor
- D) durıs juwap joq

52. Muzıkadag`ı ha`reket tezligi qalay ataladı?

- *A) temp
- V) ritm
- S) metr
- D) metr, ritm

53. Arttırılğ`an u`sh sesliginin` intervallıq kuramı?

- A) u`lken tertsiya + kishi tertsiya
- V) kishi tertsiya + u`lken tertsiya
- *S) u`lken tertsiya + u`lken tertsiya
- D) kishi tertsiya + kishi tertsiya

54. Major u`sh sesliginin` intervallıq quramı?

- *A) u`lken tertsiya + kishi tertsiya
- V) kishi tertsiya + u`lken tertsiya
- S) u`lken tertsiya + u`lken tertsiya
- D) kishi tertsiya + kishi tertsiya

55. Minor u`sh sesliginin` intervallıq quramı?

- A) u`lken tertsiya + kishi tertsiya
- *V) kishi tertsiya + u`lken tertsiya
- S) u`lken tertsiya + u`lken tertsiya
- D) kishi tertsiya + kishi tertsiya

56. Lad degen ne?

- *A) muzıkada seslerdin` baylanısı
- V) saz a`sbabında shertiw
- S) shınıg`ıw shertiw
- D) barlıq juwaplar durıs

57. Ta`biyiy major menen garmoniyalıq majordın` ayırmashılıg`ı nede?

- A) Sh-basqıstın` pa`seyiwi
- V) 1V-basqıstın` ko`teriliwi
- *S) V1-basqıstın` pa`seyiwi
- D) 11-basqıstın` pa`seyiwi

58. Dominantseptakkordtın` neshe aylanısı bar?

- A) 4
- V) 2
- S) 6
- *D) 3

59. U`sh sesliktin` neshe aylanısı bar?

- *A) 2
- V) 5
- S) 4
- D) 3

60. Lya notası ha`ripte qalay an`latıladı?

- A) S
- V) D
- S) E
- *D) A

61. Tetraxord neshe sestem turadı?

- A) 2
- *V) 4
- S) 3
- D) 5

62. Pentatonika neshe sestem turadı?

- A) 3
- V) 2
- S) 4
- *D) 5

63. En tez temp qaysı?

- A) allegro
- V) allegretto
- *S) presto
- D) mol`to

64. En a`sten temp qaysı?

- A) moderato
- V) andante
- S) andantino
- *D) lergo

65. Tempti pa`seytiwshi belgi?

- *A) ritenuto
- V) achchelerando
- S) morendo
- D) moderato

66. Tempti ku`sheytiwshi belgi?

- A) ritenuto
- *V) achchelerando
- S) morendo
- D) moderato

67. Sestin` a`ste-aqırın ku`sheyiwi?

- *A) kreshendo
- V) diminuendo
- S) mol`to
- D) metstso

68. Toliq emes akkordta neshe ses boladı?

- A) eki
- *V) u`sh
- S) to`rt
- D) bir

69. Segna belgisi ne ushın qoyıladı?

- A) toqtaw ushın
- V) baslaw ushın
- S) talap o`tiw ushın
- *D) qaytalaw ushın*

70. Repriza belgisi ne ushın qoyıladı?

- A) toqtaw ushın
- V) baslaw ushın
- S) talap etiw ushın
- *D) qaytalaw ushın

71. Re majordın` parallel` tonlıg`ı?

- A)   lya   minor
- *V)   si   minor
- S)   do   minor
- D)   re   minor

72. Al`teratsiya belgileri qaysı toparda?

- A) allegro, moderato, presto
- V) kreshende, dekresiendo, diminuendo
- *S) diez, bemol`, bekar`
- D) ssurdina, metronom, podstavka

73. Jay templer qaysı toparda?

- A) andante, andantino, moderato
- *V) largo, lento, adagio
- S) allegro, allegretto, vivo
- D) ritenuto, sostenuto

74. Tez templer qaysı toparda?

- A) andante, andantino, moderato
- V) largo, lento, adagio
- *S) allegro, allegretto, vivo
- D) ritenuto, sostenuto

75. Septakkordlardın u`shinshi aynalısn ne dep ataydı?

- A) sekstakkord
- V) kvartsektakkord
- *S) sekundakkord
- D) tertskvartakkord

76. Septakkordlardın` ekinshi aynalısn ne dep ataydı?

- A) sekstakkord
- V) kvartsektakkord
- S) sekundakkord
- *D) tertskvartakkord

77. Septakkordlardın` birinshi aynalısn ne dep ataydı?

- A) sekstakkord
- V) kvartsektakkord
- S) sekundakkord
- *D) kvintsektakkord*

78. U`sh sesliktin` ekinshi aynalısn ne dep ataydı?

- A) sekstakkord
- *V) kvartsektakkord
- S) sekundakkord
- D) tertskvartakkord

79. Ladtın` to`rtinshi basqışhı ne dep ataladı?

- A) tonika
- *V) subdominanta
- S) dominanta
- D) medianta

80. Ladtın` u`shinshi basqışhı ne dep ataladı?

- A) tonika
- V) subdominanta
- S) dominanta
- *D) medianta

81. Ladtın` besinshi basqışhı ne dep ataladı?

- A) tonika
- V) subdominanta
- *S) dominanta
- D) medianta

82. Tonika qalay belgilenedi?

- *A) T
- V) S
- S) D
- D) T6

83. Tonika sekstakkordı qalay belgilenedi?

- A) T
- V) S
- S) D
- *D) T6

84. Subdominanta qalay belgilenedi?

- A) T
- *V) S
- S) D
- D) T6

85. Dominanta qalay belgilenedi?

- A) T
- V) S
- *S) D
- D) T6

86. Ladtın` to`rtinshi basqışın ne dep ataydı?

- A) tonika
- *V) subdominanta
- S) dominanta
- D) medianta

87. Ladtın` besinshi baskışın ne dep ataydı?

- A) tonika
- V) subdominanta
- *S) dominanta
- D) medianta

88. Dominant septakkordtın` u`shinshi aylanısın ne dep ataydı?

- A) D7
- V) D6,5
- *S) D2
- D) D4,8

89. Sap intervallar qaysılar?

- A) prima, sekunda
- V) kvarta, seksta
- *S) prima, kvarta, kvinta, oktava
- D) kvinta, oktava, tertsiya

90. Akkordlardın intervallıq du`zilisi qaysı interval menen du`ziledi?

- A) kvarta
- *V) tertsiya
- S) sekunda
- D) barlıq juwaplar durıs

91. Septakkord neshe sestem du`ziledi?

- A) 3

- V) 5
- S) 7
- *D) 4

92. Intervaldag`ı eki ses bir u`aqıtta alınsa qalay ataladı?

- *A) garmoniyalıq
- V) melodiya
- S) durıs juwap joq
- D) A ha`m V juwapları durıs

93. Bir tonlıqtan basqa tonlıqqa o`tiw ne dep ataladı?

- A) sekventsia
- *V) modulyatsia
- S) kadentsia
- D) barlıq juwapları durıs

94. Lya major tonlıg`ında neshe belgi bar?

- *A) 3
- V) 4
- S) 6
- D) 7

95. Lya majordın` parallel` tonlıg`ı?

- A) si minor
- *V) fa diez minor
- S) mi minor
- D) sol` minor

96. Fa majorda neshe belgi bar?

- A) 2
- *V) 1
- S) 4
- D) 5

97. Sol` majorg`a parallel` tonlıg`ı?

- *A) mi minor
- V) re minor
- S) do minor
- D) si minor

A`D E B I Ya T L A R:

- 1. Fridkin G. Prakticheskoe rukovodstvo po muzikal`noy gramote. M., 1985.**
- 2. Musiqaning elementar nazariyasi bo`yicha mashq va vazifalar to`plami.
(du`ziwshi K.Raximov ) T., «O`zbekstan». 2006.**
- 3. Krasinskaya L., Utkin V. Elementarnaya teoriya muziki. M., 1991.**

Du`ziwshiler: G.Ul`fetova, G.Eshbaeva

MUZIKA TEORIYaSI I - BASQISH

(arnawlı sırtqı bo`lim talabaları ushın

sessiya aralıq tapsırmalar)

Metodikalıq ko`rsetpe A`jiniyaz atındag`ı no`kis ma`mleketlik pedagogikalıq institutı ilimiy-metodikalıq ken`esinin` 1 noyabr` 2007 jılǵı №3 protokolı menen baspadan shıǵ`arıwǵ`a usınıs etilgen.

Tex. redaktor U.B. Balıмова

Kompyuter verstkashı B.Jumatov

A`jiniyaz atındag`ı NMPI redaktsiya - baspa bo`limi

A`jiniyaz atındag`ı NMPI kishi baspaxanasında basılǵ`an. 2007j.

Buyırtpa № 0134. nusqası – 50 dana. format 60x84

742005. No`kis qalası, A. Dosnazarov ko`shesi, 104. Reestr № 11-0927

